Evropský parlament
2019-2024

Výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci

2023/2085(INI)

30.11.2023

STANOVISKO

Výboru pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci

pro Výbor pro ústavní záležitosti

k uplatňování ustanovení Smluv na občanství EU
(2023/2085(INI))

Zpravodajka: Beata Kempa

PA_NonLeg

NÁVRHY

Výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci vyzývá Výbor pro ústavní záležitosti jako příslušný výbor, aby do návrhu usnesení, který přijme, začlenil tyto návrhy:

1. konstatuje, že přibližně 50 milionů lidí patří v EU k národnostní nebo jazykové menšině; konstatuje, že Komise nepřijala žádné legislativní kroky v reakci na evropskou občanskou iniciativu „Minority SafePack – milion podpisů pro rozmanitost v Evropě“, přestože ji podpořila velká většina poslanců EP;

2. konstatuje, že právo na volný pohyb a jeho výkon má z hlediska občanství Unie zásadní význam; konstatuje, že vytvoření schengenského prostoru je jedním z největších úspěchů procesu evropské integrace, který výrazně posiluje svobodu pohybu v rámci EU; konstatuje, že Rada ve svých závěrech ze dne 9. června 2011 potvrdila úspěšné dokončení procesu hodnocení a technickou připravenost Bulharska a Rumunska přistoupit k schengenskému prostoru;

3. připomíná, že občanství EU je podle Smluv úzce spjato se státní příslušností členského státu a je na ní závislé a že nabytí státní příslušnosti spadá do výlučné pravomoci každého členského státu; poukazuje na to, že neexistuje jiný způsob, jak získat občanství EU, než získáním občanství členského státu;

4. domnívá se, že občanství EU zahrnuje sdílenou a společnou evropskou demokratickou identitu a s ní spojená zvláštní práva, povinnosti a svobody a že uplatňování těchto práv posiluje vazbu občanů na Unii;

5. připomíná, že článek 20 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) obsahuje definici, podle níž je občanství Unie odvozeno od občanství členského státu; zdůrazňuje, že je důležité pokračovat v uplatňování tohoto systému, a to i po případných budoucích revizích Smluv;

6. vyzývá EU, aby podpořila přijetí evropské charty digitálních práv, včetně práv digitálního občanství, která bude vycházet z evropského prohlášení o digitálních právech a zásadách pro digitální dekádu;

7. vyzývá Komisi, aby přijala nové sdělení, které vyjasní některé klíčové pojmy obsažené ve směrnici 2004/38/ES[1] o právu občanů EU a jejich rodin svobodně se pohybovat a pobývat v EU, s cílem poskytnout členským státům aktuální pokyny, které by mohly přispět ke zlepšení provádění směrnice na vnitrostátní úrovni, a přinést tak prospěch unijním občanům a jejich rodinným příslušníkům;

8. vyzývá Komisi, aby neprodleně předložila návrh na aktualizaci a zdokonalení směrnice o konzulární ochraně[2], mimo jiné tím, že delegacím EU poskytne aktivnější úlohu při

[1] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků se volně pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Úř. věst. L 158, 30. 4. 2004, s. 77).

[2] Směrnice Rady (EU) 2015/637 ze dne 20. dubna 2015 o opatřeních v oblasti koordinace a spolupráce s cílem usnadnit konzulární ochranu nezastoupených občanů Unie ve třetích zemích a o zrušení rozhodnutí 95/553/ES

poskytování pomoci nedostatečně zastoupeným občanům EU, kteří žijí nebo cestují mimo Unii;

9. vyzývá Radu EU a Evropskou radu, aby přijaly nezbytná opatření k zajištění toho, aby zemím, které pro to splňují technická kritéria, bylo umožněno stát se členy schengenského prostoru, důsledkem čehož budou moci všichni unijní občané požívat svobody pohybu a posílí se jejich evropská identita;

10. vyzývá Komisi, aby aktivně usilovala o reciproční dohody o vízech mezi neunijními zeměmi a dotčenými členskými státy s cílem zajistit rovné zacházení a dodržovat zásadu vízové vzájemnosti, čímž se podpoří mobilita a práva všech občanů EU;

11. vyzývá členské státy, aby mobilním občanům Unie při registraci v členském státě bydliště poskytly informace o jejich volebních právech a o volebních postupech v souvislosti s evropskými a obecními volbami a aby jim nabídly možnost okamžitě se zaregistrovat jako volič;

12. naléhavě vyzývá Radu, aby urychleně přijala revizi směrnice Rady o volebních právech mobilních občanů Unie ve volbách do Evropského parlamentu[3] a směrnice Rady o volebních právech mobilních občanů Unie v obecních volbách[4] v souladu s postojem schváleným Parlamentem;

13. zdůrazňuje, že unijní orgány by měly podporovat lepší porozumění právům a svobodám vyplývajícím z občanství EU, stejně jako zvyšování povědomí a větší informovanost o nich, a zdůrazňuje, že v praktickém uplatňování unijního občanství stále existují závažné nedostatky;

domnívá se, že v zájmu lepšího využití potenciálu unijního občanství by EU měla podniknout kroky k zajištění ochrany svých základních hodnot; připomíná, že ochrana menšin, včetně národnostních a jazykových, je základní hodnotou Unie a zároveň jejím hlavním úkolem;

14. vyzývá členské státy, aby maximalizovaly zapojení všech svých občanů, včetně sociálně zranitelných skupin, a to posílením jejich volebních práv prostřednictvím osvětových kampaní, podporou jejich účasti na veřejných diskuzích a zavedením vhodných opatření přizpůsobených jejich vnitrostátním volebním postupům s cílem usnadnit hlasování osobám, které jsou příslušníky marginalizovaných, menšinových nebo zranitelných skupin a potýkají se s obtížemi při hlasování, čehož lze dosáhnout například tím, že jim bude poskytnuta možnost zvolit si volební místnosti a využít asistenční technologie, formáty a postupy; dále vyzývá členské státy, aby osobám se zdravotním postižením zajistily pomoc na vyžádání při hlasování, kterou jim poskytne osoba podle jejich vlastní volby, a aby usilovaly o zajištění možnosti korespondenčního hlasování a případně dále zjednodušily prezenční hlasování, hlasování v zastoupení

(Úř. věst. L 106, 24.4.2015, s. 1).

[3] Návrh směrnice Rady, kterou se stanoví pravidla pro výkon práva volit a být volen ve volbách do Evropského parlamentu občanů Unie, kteří mají bydliště v některém členském státě a nejsou jeho státními příslušníky (COM(2021)0732), předložený Komisí.

[4] Návrh směrnice Rady, kterou se stanoví pravidla pro výkon práva volit a práva být volen v obecních volbách pro občany Unie s bydlištěm v členském státě, jehož nejsou státními příslušníky (COM(2021)0733).

a online hlasování;

15. vyzývá členské státy, aby přijaly opatření na ochranu svých volebních procesů před extremismem, šířením dezinformací a zahraničním vměšováním;

16. připomíná, že právo podílet se na demokratickém životě a povinnost zajistit, aby rozhodnutí byla přijímána co nejotevřeněji a co nejblíže občanům, je chráněno článkem 10 SEU; vyzývá orgány EU a členské státy, aby zajistily dostatek času na veřejné konzultace a transparentnost a aby aktivně zveřejňovaly veřejné dokumenty;

17. naléhavě žádá Radu a Komisi, aby obnovily jednání o revizi nařízení (ES) č. 1049/2001[5] s cílem zajistit, aby občané EU mohli v plném rozsahu uplatňovat své právo na přístup k dokumentům a kontrolovat orgány, instituce a jiné subjekty EU.

18. vyzývá členské státy, aby v plném rozsahu zrušily režimy občanství pro investory i jakékoli jiné podobné vnitrostátní systémy nebo programy, které vedou k získání občanství a zahrnují přímý nebo nepřímý prodej občanství EU, neboť tyto režimy jsou z etického, právního a ekonomického hlediska ze své podstaty neslučitelné se zásadou loajální spolupráce, oslabují samotnou koncepci občanství EU a porušují unijní zásady a hodnoty; připomíná, že tyto systémy představují několik závažných bezpečnostních rizik pro občany Unie, jako jsou rizika vyplývající z praní peněz a korupce; domnívá se, že neexistence společných norem upravujících režimy pro udělení povolení k pobytu na základě finanční investice může rovněž představovat bezpečnostní riziko a přispět k narušení integrity Unie;

19. odsuzuje skutečnost, že v celé EU přetrvává diskriminace založená na řadě motivů; připomíná, že článek 21 Listiny základních práv EU zakazuje jakoukoli diskriminaci založenou zejména na pohlaví, rase, barvě pleti, etnickém nebo sociálním původu, genetických rysech, jazyku, náboženském vyznání nebo přesvědčení, politických názorech či jakýchkoli jiných názorech, příslušnosti k národnostní menšině, majetku, narození, zdravotním postižení, věku nebo sexuální orientaci; opakuje, že je třeba bojovat proti diskriminaci osob patřících ke zranitelným skupinám a menšinám, a opakuje svou výzvu k vytvoření komplexního systému ochrany EU, který by zahrnoval stávající nástroje mezinárodního práva a dodržoval osvědčené unijní postupy;

20. požaduje, aby byl na základě článku 25 SFEU vypracován statut občanství EU, který by sdružoval a aktualizoval stávající práva na základě občanství a zavedl nová práva; připomíná, že vypracování statutu občanství EU i aktualizace těchto nových práv by měly být prováděny podle Smluv;

21. žádá, aby byla do statutu občanství EU začleněna horizontální doložka o nediskriminaci jakožto dodatečná záruka rovnosti při výkonu práv na základě občanství s cílem zajistit jednotnou úroveň ochrany osob patřících ke zranitelným a marginalizovaným skupinám v rámci Unie na základě článku 19 SFEU;

22. vyzývá Komisi, aby tyto návrhy zohlednila v nadcházející zprávě o občanství EU za rok

[5] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001 ze dne 30. května 2001 o přístupu veřejnosti k dokumentům Evropského parlamentu, Rady a Komise (Úř. věst. L 145, 31.5.2001, s. 43).

2023 a podnikla nezbytné kroky k jejich provedení postupem podle článku 25 SFEU.

INFORMACE O PŘIJETÍ VE VÝBORU POŽÁDANÉM O STANOVISKO

Datum přijetí	28.11.2023
Výsledek konečného hlasování	+: 48 –: 9 0: 5
Členové přítomní při konečném hlasování	Abir Al-Sahlani, Malik Azmani, Pietro Bartolo, Theresa Bielowski, Vladimír Bilčík, Malin Björk, Vasile Blaga, Karolin Braunsberger-Reinhold, Patrick Breyer, Saskia Bricmont, Annika Bruna, Damien Carême, Clare Daly, Lena Düpont, Lucia Ďuriš Nicholsonová, Cornelia Ernst, Nicolaus Fest, Evin Incir, Sophia in ‘t Veld, Patryk Jaki, Marina Kaljurand, Assita Kanko, Fabienne Keller, Łukasz Kohut, Moritz Körner, Jeroen Lenaers, Juan Fernando López Aguilar, Nadine Morano, Javier Moreno Sánchez, Maite Pagazaurtundúa, Pina Picierno, Birgit Sippel, Tineke Strik, Annalisa Tardino, Yana Toom, Milan Uhrík, Tom Vandendriessche, Elena Yoncheva, Javier Zarzalejos
Náhradníci přítomní při konečném hlasování	Daniel Freund, José Gusmão, Rasa Juknevičienė, Beata Kempa, Matjaž Nemec, Janina Ochojska, Jan-Christoph Oetjen, Kostas Papadakis, Silvia Sardone, Paul Tang, Petar Vitanov, Axel Voss, Tomáš Zdechovský
Náhradníci (čl. 209 odst. 7) přítomní při konečném hlasování	Mathilde Androuët, Margrete Auken, Traian Băsescu, Tom Berendsen, Jarosław Duda, Rosa Estaràs Ferragut, Pär Holmgren, Andrey Kovatchev, Antonius Manders, Riho Terras

PŘÍLOHA: SUBJEKTY NEBO OSOBY, OD NICHŽ ZPRAVODAJKA OBDRŽELA PODNĚTY

Zpravodajka prohlašuje na svou výhradní odpovědnost, že neobdržela žádný podnět od subjektu nebo osoby, který musí být uveden v této příloze v souladu s článkem 8 přílohy I jednacího řádu.

JMENOVITÉ KONEČNÉ HLASOVÁNÍ VE VÝBORU POŽÁDANÉM O STANOVISKO

48	+
PPE	Traian Băsescu, Tom Berendsen, Vladimír Bilčík, Vasile Blaga, Karolin Braunsberger-Reinhold, Jarosław Duda, Lena Düpont, Rosa Estaràs Ferragut, Andrey Kovatchev, Jeroen Lenaers, Antonius Manders, Nadine Morano, Janina Ochojska, Axel Voss, Javier Zarzalejos, Tomáš Zdechovský
S&D	Pietro Bartolo, Theresa Bielowski, Evin Incir, Marina Kaljurand, Łukasz Kohut, Juan Fernando López Aguilar, Javier Moreno Sánchez, Matjaž Nemec, Pina Picierno, Birgit Sippel, Paul Tang, Petar Vitanov, Elena Yoncheva
Renew	Abir Al-Sahlani, Malik Azmani, Lucia Ďuriš Nicholsonová, Sophia in ‘t Veld, Fabienne Keller, Moritz Körner, Jan-Christoph Oetjen, Maite Pagazaurtundúa, Yana Toom
Verts/ALE	Margrete Auken, Patrick Breyer, Saskia Bricmont, Damien Carême, Daniel Freund, Pär Holmgren, Tineke Strik
ECR	Patryk Jaki, Assita Kanko, Beata Kempa

9	-
PPE	Rasa Juknevičienė, Riho Terras
ID	Mathilde Androuët, Annika Bruna, Nicolaus Fest, Tom Vandendriessche
The Left	Cornelia Ernst
NI	Kostas Papadakis, Milan Uhrík

5	0
ID	Silvia Sardone, Annalisa Tardino
The Left	Malin Björk, Clare Daly, José Gusmão

Význam zkratek:
+ : pro
- : proti
0 : zdrželi se